

Μνημιακή προσφορά στον Πόντο

Η Boehringer Ingelheim θυμάται...

Προσφέρει ο Ορέστης Σιδηρόπουλος

Η Boehringer Ingelheim θυμάται μια από τις μεγαλύτερες φαρμακευτικές εταιρείες της Γερμανίας, η οποία στην ιατρική κώλυσε για την ποιότητα των φαρμάκων της αλλά και για την προσφορά της στην πολιτιστική της πατρίδα, μας επεφύλαξε την ακόμη έκληξη: Η πομπημένη καλλιγραφική έκδοση, τιμήσαμε το δικό της τρόπο στον Ελληνισμό του Πόντου και τους Ελληνιστές Ποντιακούς, θυμάται και θυμάται "όσα δεν πρέπει να ξεχνώνται"

Νοσοκομείου, Ποντίων φοιτητών της ιατρικής στην Αθήνα, της φιλανθρωπικής και του Δραματικού Συλλόγου Τραπεζούντας.

Και ως μνημόσυνο τιμητική αναφορά στα θύματα της γενοκτονίας, οι επιστολές δύο επιφωνών ποντίων της Τραπεζούντας προς τις συζύγους τους, γραμμένες λίγο πριν οι Τούρκοι οδηγήσουν στην αγχόνη της Αμόσειας.

Η μονογραφία του Ν. Λαπαρίδη σε ποντιακή διάλεκτο, δίνει το μέτρο της προσφοράς των Ποντίων στον τόπο στον οποίο ριζώσαν: Στην πατρίδα Ελλάδα: "Εγώ μόνον η Μακεδονία και τα σύνορα με Τραπεζούντας, ρωμικά παλιό και γέντον ο τόπος κι' άλλο Ελληνικόν..."

Τέλος, έγραψε στην πρώτη σελίδα, το ποίημα "Ύμνος στη Λύρα του Πόλυ Χαϊτά, υμνείται ευφρόσυτα τον σταθμικό τον ανατολίτη."

Η γραβούρα της Τραπεζούντας από τη συλλογή του Α. Αρτόπουλου και η γραβούρα της Σινώπης από τη συλλογή του Τάσου Κυριακίδη, κλείνουν την εξαίρετη αυτή προσφορά, αφήνοντας σ' όλη τους Πόντιους αναγνώστες την γεύση μιας νίκρας για τη μοίρα των κατατρεγμένων γονιών μας και μιας περηφάνειας για τη δική μας καταγωγή.

Απο την "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ" της 4ης Ιουλίου αναδημοσιεύουμε "Ποντίου...απολογία" και από το "ΚΕΝΤΡ" της Βέροιας της 16/7/98 μία επιστολή

Α' "Ποντίου...απολογία"

"Αργησα να διατυπώσω στην αγαπητή μου "Ε" την ταπεινή άποψή μου, προκειμένου να απεξαρτητοποιηθώ από τα...βίβια συναισθημάτα μου ως "κατηγορούμενος", μια και στα νιάτα μου ήμουν ΠΑΟΚτζής και τυγχάνω ποντιακής καταγωγής.

Εν τω μεταξύ, μόζεψα σε 2 - 3 φακέλους τα σχετικά δημοσιεύματα, σε αποκόμματα, τα οποία και ξαναδιάβασα.

Ως ένας "θιγόμενος", λοιπόν, αλλά ήρεμος, παρατηρώ, δωρικότητα:

1. Ωστε επιζήτησε, ο κ. Γ. Μπ., τη συμπάρταση από την επιστημονική κοινότητα (και την έλαβε πλουσιόπρακα, ακόμη και από ποντιακής ή μακεδονικής καταγωγής συναδέλφους του, δηλαδή από... "ανόντους" ή "Βούλγαρους") για την προσαγωγή του σε δικαστήρια, δεδομένο για το οποίο λυπάμαι ειλικρινά και διαφανώς ανυπόκριτα, χωρίς να χρειαστεί να προστρέξω στα του Βοηταίου.

Όμως, και ο ίδιος προσέφυγε στο ίδιο δικαστήριο, ζητώντας, μάλιστα, την έκδοση εκτελεστικού τίτλου και κατά του νομικού προσώπου της "Ευξείνου Λέσχης" της Θεσσαλονίκης, προφανώς, το οποίο ποσόν εληνίζει να του επιδικασθεί, κατάσχοντας ακόμα και τα περιουσιακά στοιχεία της! "Δάσκαλε, που δίδασκες και τον νόμο δεν εκράτεις", λοιπόν.

2. Τα λεξικά είναι τα πιο μακρόβια βιβλία και συχνά και πολυχρησιμοποιούμενα. Θα διάβαζε, πιθανόν, στην "Ε" (28.5.1998) το άρθρο

του συναδέλφου του κ. Φ. Μαηγκούδη (με βάση, ακριβώς, λήμμα Γερμανού σλαβολόγου, πριν μισόν αιώνα), όπου αναφορά και στην καταγωγή του Ρεξικογράφου, με κριτήριο το επώνυμό του.

Λυπάμαι, διότι η "εκδίκηση" ήταν τόσο "ζεστή", αν και κρύα! Διερρωτώμαι, συνεπώς, τι να πω στην κόρη μου και στα εγγόνια μου, ίσως αύριο, αν ερωτηθώ, αν είμαι... "Βούλγαρος" ή "μέχρι και ανόητος" λόγω της εντάξεως μου (έστω... "προ αμνημονευτών ετών") ως οπαδού του ΠΑΟΚ ή καταγωγής των γονιών μου; Μήπως, πράγματι, υπήρξαν, λοιπόν "ανόητοι", οι της οικογενείας (από την Σόφια του Πόντου) του δασκαλού πατέρα μου, που για τη φιλοπατρία του, έμειναν τρία μονάχα άτομα από τα 10 που ήσαν στις αρχές της τρίτης δεκαετίας του 20ου αιώνα μας, δολοφονηθέντα (άμεσα ή έμμεσα) από τους Τούρκους;

Συμπέρασμα: Σ' ένα

γενικό Ρεξικό, για όποιος και για πάντα, δεν ήταν απαραίτητο (αν όχι και παραδεκτό) να καταγράφονται οι ανόητες ή των ελαφρόμυθων συννοσημάτων μας, εληνίζω δε περιορισμένης (και χρονικά) ισχύος..."

Β' "Επιστολή"

Ο σκηνοθέτης Δημ. Μακρής δήλωσε: "Ο λαός μας πρόδωσε τους Πόντιους"

Αγαπητέ μου συμπatriώτη (Πόντιε) Αρη, γειά σου.

Θεωρώ απαραίτητο να κάμω περισσότερο γνωστό στους συμπatriώτες και στις συμπatriώτισσές μου της εφημερίδας σου, την πολύ ενδιαφέρουσα άποψη του καθιερωμένου σκηνοθέτη του κινηματογράφου και τη τηλεόρασης, κ.

Δημήτρη Μακρή, για τον Ποντιακό Ελληνισμό, δεδομένου ότι δεν είναι Πόντιος.

Συγκεκριμένα, στο περιοδικό "Symbol", αριθμ. τεύχους 140, έκδοση της εβδομαδιαίας πολιτικής - οικονομικής εφημερίδας της Αθήνας "Επενδυτής" (φύλλο της 11 - 12.7.1998), δημοσιεύθηκε συνέντευξη του σκηνοθέτη κ. Δημήτρη Μακρή στην κ. Κατερίνα Παπαγεωργίου (στις σελίδες 26 - 29), με τον τίτλο "Ταξίδι στα Κύθηρα".

Στο υπότιτλο, ο κ. Δ.Μ. αναπαίωσε έναν παλιόν πύργο (του 1537) και τον μετέτρεψε σε υπέροχη εξοχική κατοικία του, όπου διαμένει όταν θέλει να γράψει, να συγκεντρωθεί και δεν έχει γυρίσματα.

Αντιγράφω, λοιπόν, για τους αναγνώστες και τις αναγνώστριές σου, ένα μικρό απόσπασμα τούτης της συνεντεύξεως (από την 27η σελίδα), που αναφέρεται στο θέμα του τίτλου αυτής της επιστολής μου.

"Εδώ έγραψε το σενάριο για τους "Πόντιους", ένα ποσειδονικό σήριαλ, που ήταν έτοιμος να γυρίσει πέρσοι, αλλά ύστερα από σκληρή δουλειά για την ανεύρεση των χώρων και τη διεύθυνση άλλων λεπτομερειών, τα πράγματα κόλλησαν στο οικονομικό.

"Θέλω να μιλήσω για την ιστορία των Ποντίων. Ο λαός μας, πρόδωσε αυτόν τον Ελληνισμό. Θα πρέπει να ντραπώμαστε, μου λέει".

Και μια... "αφεής" μέχρι και "ανόητη" δική μου ερώτηση, ως Ποντίου: Κύριε Γ. Μπαρμπινιώτη, Πανεπιστημιακό Καθηγητή της Γλωσσολογίας και υπεύθυνο του περιβάλλοντος Ρεξικού σου, τ' ακούω:

Φιλικά
Γιώργος Χ. Χιονίδης
Επίτιμος Πρόεδρος
της Ευξείνου Λέσχης
της Βέροιας

Σημ. "Αργοναύτη": "Κρίμα, κ. Μπαρμπινιώτη..."

"Η Ρωμανία κι αν πέρασε ανθεί και φέρει κι άλλο..."

του Λευτέρη Παπαδόπουλου

Ενδέκατο φεστιβάλ που παρακοιμήθη. Αρχισα από το Ντύσελντορφ, στις 21/5/88. Μετά, είχαμε: Νυρεμβέργη, Στουτγκάρδη, Ντόρτμουντ, Αννόβερο, Βερολίνο, Μόναχο, Λουντβισχάφεν. Και τώρα, Βουπερταλ. Πόσα πρόσωπα και πόσες συγκινήσεις... Είναι τόσο σημαντικό ό' αυτό που γίνεται εδώ! Δεν μπορεί να μην κλάψεις, μόλις δεις τα χιλιάδες Ποντιόπουλα να μπαίνουν, κορμύνη στην τέρραστια αίθουσα των συναυσιών, με τα λάβαρα και τις φορεσιές τους! Αυτό το Ποντιόπουλα, που γεννήθηκαν και με

και των αγοριών, που χόρεψαν στο φεστιβάλ. Και το ξαναζώ, με όλη μου την ψυχή, καθώς βλέπω τις ομοζώντανες φωτογραφίες του Γιάννη Κυριακίδη. Μα, πάνω απ' όλα, ξαναγυρίζω στο Βουπερταλ, στη Νυρεμβέργη, στο Βερολίνο, παντού, καθώς φέρνω στον νου μου τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας, τον Χρήστο Παπαδόπουλο, να ανεβαίνει στο βήμα και με τη βροντερή, μπόσα φωνή του, να λέει, κάνοντας τον θανάση Νιάρκο να κλαίει, αυτό τα λόγια:

Φέτος, ένιωσα και μια ξεχωριστή χαρά: στο λάβαρα ενός συλλόγου Ποντίων διάβασα: "Σύλλογος Ποντίων Χέρτεν "Δημήτρης Ψαθός". Ετος ίδρύσεως 1990". Δεν το 'χα παρατηρήσει στο παρελθόν. Και βούρκωσα! Ναι, ο Ψαθός ήταν ένας επιφανής Πόντιος. Και ένας μεγάλος δημοσιογράφος! Είπα να τον αναζητήσω, στο ίδιο γραφείο, αυτής της εφημερίδας, πολλά χρόνια, και τον διαδέχθηκα - μεγάλη τιμή για μένα - στη στήλη του χρονολογισμού.

Ηκούω ακόμη και στα δικά μου αυτιά, "το βήματα - κτυπήματα των ποδιών" των κοριτσιών

Πρόταση: του χρόνου να προσκληθεί στις εκδηλώσεις και η κόρη του, Η Μαρία Ψαθά. Θα είναι πολύ ωραίο.

Υπέροχες στιγμές κι αυτή τη φορά στο Βουπερταλ: η Ομοσπονδία τίμησε τον Μητροπολίτη Γερμανίας Αυγουστίνου, τον Πόντιο πρόεδρο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Μιχάλη Παπαδόπουλο και επίσης τον Πόντιο, πρόεδρο της Καρδιολογικής Εταιρείας Β. Ελλάδος, Γιώργο Παρκαριδη.

Ηκούω ακόμη και στα δικά μου αυτιά, "το βήματα - κτυπήματα των ποδιών" των κοριτσιών

... Οι ποσειδόνες μας και οι οι πότεροδες μας, έπνιζαν τον νόνο τους.

Συνέχεια στην 3η σελ.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ

Με πρωτοβουλία του τμήματος νέων της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, οργανώνεται συνάντηση που θα πάρουν μέρος νέοι από τα αδελφά Ποντιακά Σωματεία.

Η συνάντηση θα γίνει στην Μονή της Παναγίας Σουμελά και θα είναι τριήμερης διάρκειας (17 - 18 - 19 Ιουλίου 1998). Εκτός των άλλων στοχεύει στη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των νέων Ποντίων.

Η γυναίκα στο ποντιακό τραγούδι

Ατελείωτα χρόνια κρατά η σκληριά. Οι πόντιοι πρέπει να αντέξουν. Μέσα από την τρομοκρατία της αρπαγής, τη βία και τον πόνο, οι Πόντιοι πρέπει να ζήσουν. Ο πόνος τους γίνεται τραγούδι. Η ελπίδα γίνεται τραγούδι. Η πίστη γίνεται τραγούδι. Κι ένα σωρό άλλα γίνονται τραγούδι. Όλα αυτά αποτελούν τον κρίκο μιας ατελείωτης αλυσίδας. Η αρχή της τραβιά μακριά κι ενώνεται με τα "Ομηρικά έπη" και συνεχίζεται αδιάρρηκτη ως τις μέρες μας, αναμφισβήτητη απόδειξη της ιστορικής ενότητας του Έθνους.

Ξεχωριστή θέση μέσα στην αλυσίδα αυτή των τραγουδιών έχει η αδούλωτη Πόντια γυναίκα.

Η γυναίκα του πρωτομάστορα "Τη τρίχας το γεφύρι", θυσιάζεται στο βωμό της κοινωνικής προσφοράς. "Κι άμω ντο στέκν'τα γόνατα μ', να στέκ' και το γεφύρι".

Στο ωραιότερο ακριτικό τραγούδι "Ο Μάραντον", το ρουλούδι της συζυγικής τιμής παραμένει μεθυστικό στο πέρασμα των αιώνων. Η στάση της Πόντιας γυ-

ναίκας μας υπενθυμίζει την Πηνελόπη του Οδυσσέα. "Εφτά χρόνια ενέμν' στον κι άλλα εφτά θα αναμένω, αν έρται, έρται ο Μάραντον κι αν κ' εν καθογερεύω".

Η πόντια γυναίκα σαν καλή χριστιανή θα ικανοποιήσει τις επιθυμίες των νεκρών. Πιστεύει στην αθανασία της ψυχής. "Τη Χριστού άψο με κερνί και τη φωτός λαμπάδαν και τη Μεγάλη Παρασκευήν κλάψον, τον κόσμον χάλα...".

Σαν χαρακαμένη μάνα, απευθύνει την απέληπδα κραυγή στο νεκρό παιδί της: "Υιέ μ', π'εχπάστες". Ο μεγάλος πόνος της μας φέρνει στο νου τον σπαραγμό της Παναγίας "που πορεύει τέκνον". Σαν παρχαρομάνα, εκεί στα ψηλά βουνά αντιμετωπίζει χίλιους κινδύνους όχι μόνο από τα στοιχεία της φύσης αλλά κι από τις απρόοπτες εμφανίσεις των Τούρκων. Τότε αναδύεται και γενναία τσοπάνισσα. Με το μόχθο την βοηθάει την οικογένεια της αλλά και χτίζει εκκλησίες: "Χτίσεν τυρένεν εγκλησιά ν, μιν ζένεν εν Αε-Βήμα". Όταν η κόρη της εξέρχεται από το

πατρικό κατώφλι απευθύνει τη δραματική έκκληση στους συμπεθέρους: "...άμω τον γιόν εσούν, να έχετε την θεγατέρα μ'". Όταν ο γιος της θα πάει στην ξενιτιά με δάκρυα θα κάνει το παξιμάδι: "Ποίσο με, μάνα, παξιμάδι, θα μαυροξενιτευτώ και με τα δάκρυα σ'ζούμωσον...".

Η φωνή της πατρίδας τη συναρπάζει κι αναδεικνύεται σε νικήτρια όπως το ομοιογενέ κι ο ίδιος ο Τούρκος: "Γυναίτικον ο πόλεμον, γυναίτικον ο κούρσοσ, γυναίτικον εν το κοντάρ, σκοτών'τα παλληκάρια" (Γυναίκα πολεμά σκληρά, γυναίκα με νικάει, με το κονταροχτύπημα, μου ρήμαξε τ'ασκέρη". Στίχοι από το "Έρθεν ο Τούρκον ο κακόν")

Όσο κι αν γράψουμε για την Πόντια γυναίκα θάνατο φτωχά μπροστά στη γενναία κι αδούλωτη ψυχή της, για τούτο σε ένδειξη τιμής για το πρόσωπό της ας ακούσουμε τον Πόντιο τραγουδιστή στο τραγούδι "Τραντέλληνο"

"Ν σαν την μάναν που γεννά τα τράντα χρόνια μίαν

κι εφτάει υιόν τραντέλληναν και νύφεν γαλαφώραν.

Εφτάει υιόν τραντέλληναν, Ακρίταν σα ραχία.

εβγαίν και πάει σον πόλεμον για την ελευθερίαν"

Γιάννης Μελετιδής

θα κάνω μια δημόσια εξομολόγηση: δεν έχω φθοροποιά βίτσια, δηλαδή δεν καπνίζω, δεν πίνω, δεν χαρτοπαίζω! είμαι... σπιτόγατος, που ήνε! Αγαπώ πολύ την οικογένεια μου (σύζυγο, τέκνα, εγγόνια), αλλά αγαπώ εξίσου πολύ και το βιβλίο! Κι επειδή έχω Ποντιακή την καταγωγή η προτίμηση μου κλίνει προς το Ποντιακή μορφής βιβλίο. Στο Ποντιακή μορφής και περιεχομένου βιβλίο αναζητώ και βρίσκω τις ρίζες μου! Διαβάζοντας τέτοια βιβλία γνωρίζω την ιστορία του Πόντου, τα δεινοπαθήματα των Ποντίων, τα πολιτισμικά τους στοιχεία κ.π.α. και φυσικά χαίρομαι, πολύ χαίρομαι, όταν προστίθενται νέα βιβλία, ποντιακού, κυρίως, ενδιαφέροντος στην βιβλιοθήκη μου!

Συλλέκτης, λοιπόν, ποντιακών βιβλίων! Οπότε, ας μου επιτραπεί να παρουσιάσω τα τελευταία μου αποκτήματα, χωρίς αξιολογική ή αφισθητική σειρά. Κι αυτά είναι:

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Ο γαΐδαρον και το σεμέρν'ατ...

Τα ζα ενέλαξαν και εκπάσαν για την χαράν τη ρεονταρί. Είπαν και τον γαΐδαρον "χάιτε, ας πάμε" "Πού εν το σεμέρν'ιμ" είπεν ο γαΐδαρον. "Αχαρε είπαν'ατόν σην χαράν πάμε, θα τρώγωμε, πίνωμε και χορεύωμε! Το σεμέρν'ιτς ντο θεάτς ατό;" "Εί γειτόν, είπεν κι ο γαΐδαρον, αλλ'θα τρώγνε και πίνε! εγώ, εκεί πα ξαν ξύλα θα κοβαλώ..."

2. Το κιφά'ιτς σο ζαμνίν βάλλω!

Έρθεν ο Δεσπότς, ο Γερβάσιον (να έχωμε την ευχήν ατ' το άγιον) σην Γουμεράν και ο Ποπασοφιανόν επήεν να παρ'την ευχήν ατ. Ο Δεσπότς έξερεν ντο εκ'ο Ποπασοφιανόν μεθεσίδα. Αμόν ντο εσέβεν απέσ'κ'επήεν σο χερ'ν ατ:

- Νέπε, είπεν, κ'είπεσ, ας παίρω και οθίγον μερλόπον να φέρω τον Δεσπότ

- Αγιε μ' Δέσποτα, να έχω την ευχή σ'είπεν ο Ποπα Σοφιανόν. Εσύ μερ'μαναχόν ψαλλάφα. Εθα σο χωρίον και το κιφά'ιτς'σο ζαμνίν βάλλω!

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- 1. αντράδελλφος = κουνιάδος
- 2. απαθιμιζω = ξαρμυρίζω
- 3. απαντία = συνάντηση
- 4. άπαρος = απέντα-

- ρος
- 5. απιτάζω = διατάζω
- 6. αποθλουπιζω = ξεφλουδιζω
- 7. αποτενί = άμποτε
- 8. αραέτς = έτσι
- 9. αροψέ = προχτές
- 10. ατζίμιδος = ανόητος
- 11. αυτόχοθος = οξύθυμος
- 12. αφκά = κάτω

ΙΟΥΝΙΟΣ - ΚΕΡΑΣΙΝΟΝ

Ονομάστηκε έτσι γιατί ωρίμαζαν τα κεράσια. "Έρθεν ο Κερασιόν, θα γίν'νταν τα κεράσια, ο ψύχον ήντιναν πιάν'θα έρτ'απάν σην ράχαν".

Στις 24 Ιουνίου τιμάται η μνήμη του Αγ Γιάννη. Την παραμονή άναβαν φωτιές και πηδούσαν οι νέοι 'και οι νέες. Ανήμερα "Τ'Αεννί" οι νέοι και οι νέες έπαιρναν τρόφιμα και πήγαιναν εκδρομή. Εκεί έκαναν αναπαράσταση γάμου με κούκλες.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ

- 1. Λύρα - Κεμεντζέ, ο Λυριτζής
- "Σύρω το ταζάρ μ'δεξά, ανοίγουνταν γεράδες παίρω και συρ'ατο ζερβά, κλωνίζω τοι μανάδες για πεί με, Λύρα μ'έμορφον πως εγροϊκάς ατ'όθα και το λαλόποσ'το γλυκόν, πως παρ'αρών'τα νόνα..."
- 2. Του ρουμ' - Ασκός "ο Τουλουμτζής"
- 3. Νταούλ - Νταουλή

ττής

4. Ζουρνάς - Ζουρνιτζής

"Έτονε ένας μικρός - μικρίτσικος ο Ταουλιτζήν, ο Γιάννης. Ατός ποι έπαιζεν την Ζουρνάν Ποϊόν Γιάννεν; Τον Γιάννε τον Κεμεντζετζήν ποι κ'επόρνεν να παιζ'Τουλουμ'έτονε ατόσον μικρίτσικος"

ΔΕΙΞΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ

Του + Στάθη Αθανασιάδη

1. Δόντια. Όταν έβγαζαν από τα δόντια της πρώτης οδοντοφύιας, το

πετούσαν επάνω απο τη στέγη και φώναζαν "Κορώνα, Κορώνα, έπαρ το δόντι μ' και δόμα άλλο, ασ'ση πουλήτσας έμορφον κι ασ'ση σκυλληγαϊμ" (πάρε το δόντι μου και δόσε με άλλο πιο ομορφο από του πουλιού και πιο γερό απο του σκυλλου.) Οποιος είχε αραιά δόντια, έλεγαν πως θα ευτυχίσει.

2. Δρασκελήση. Όταν κανείς διασκελίζη (καβαλλήκεψη) κάποιον του παίρνει τα χρόνια. Το κακό θεραπεύεται αν διασκελήση και κατ'αντιθετη φορά.

Τραπεζουντέτσα οικοδέσποινα με τη νύφη της "άμω λαμπάδαν 'ς σον γιόν 'α τς". Φωτογραφία 1904. Προσφορά Ανατολής Χειμωνίδη στην "Ποντιακή Εστία". Τεύχος 30ο, έτος 1979.

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΒΙΒΛΙΑ: ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΟΣ!...

Του Ανδρέα Ελ. Ταταρίδη

- 1) "ΣΑΒΒΑ ΚΕΑΣ", του Κιθαισιώτη συμπατριώτη Σταύρου Μακρίδη, που είναι η πονεμένη ιστορία του παππού του.
- 2) "ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΛΥΤΡΩΣΗ 1853-1923", του Θεσσαλονικιώτη συμπατριώτη Θεόδωρου Τσανακτσίδη, προσωπικά τραγικά βιώματα!
- 3) "Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΩΝ", του συμπατριώτη καθ. φιλοσοφίας-Ακαδημαϊκού Μόσχας Θεοκλή Κεσσίδη, από την τ. σσθ. Ένωση. Αναφέρεται, με επιστημονικό τρόπο, στον ποντιακό ελληνοισμό της τ. Σοθ Ένωσης.
- 4) "ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΜΥΘΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟ", του Παύλου Χαιρόπουλου, από την Θεσσαλονίκη. Για κάθε
- 5) "ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΙΣ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ" (17 Ιουνίου-Ιουλίου 1997), του συμπατριώτη από τη Φλώρινα Γιάννη Κασκαμανίδη.
- 6) "Α! ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΝΤΙΟΥΣ και Β! ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ", του συμπατριώτη από τη Θεσσαλονίκη Γεώργιου Θ. Παπαδόπουλου. Εδώ έχουμε ιστορικά κ.λ.π. κείμενα και εντυπώσεις από το ταξίδι στον Πόντο κατά το 1997.
- 7) "ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΙΕΡΑΣ

κωμα του αιμυνήστου συμπατριώτη μας φωτορεπόρτερ Λάζαρου Ανκερμανίδη ("Πόντιον") Έκδοση Δήμου Πατρέων, σ' επιμέλεια του θανάση Τσακαλίδη καθ. παν. Πατρέων, αναψοψιού του Λάζαρου Ανκερμανίδη".

10) "ΜΝΗΜΕΣ", Εκδόσε Δήμου Πατρέων, σ' επιμέλεια Γιάννη Πικρομέταλου, επ. Αγοργιανίτη Αναφέρεται και στο Πόντο!

Αυτά -και θεού θέλοντος- επανέρχομαι, όταν αποκτήσω και άλλα τέτοια βιβλία, που μάλλον κάνουν να νοιώθω υπευθύνος για την ποντιακή καταγωγή!...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΛ. ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ Ζάκυνθος

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ Οικονομολόγος - Συγγραφέας Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282 Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 ΔΡΧ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΦΟΙ ΓΙΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε. ΤΗΛ. (0331) 66.913, 61.160 FAX (0331) 66.979

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Μνήμη του Πόντιου συγγραφέα ΚΩΣΤΗ ΜΟΣΚΩΦ

Επιμνημόσυνη από την "ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ"

...την προ της Ημερήσιας Διάταξης συζήτηση... συνεδριάσεως της... περασμένης εβδομάδας (της 6 - 7 - 1998)...

δήμαρχος κ. Γιάννης Χασιώτης προθυμοποιήθηκε να ονοματοδοτήσει σχετικά και μια οδό της πόλης μας.

Αν και γόνος πλούσιος, μεγαλοαστικής οικογένειας (καπνέμπορας ήταν ο πατέρας του Ηρακλής), ανήκε, από τα νιάτα του μέχρι τον θάνατο του, στο Κ.Κ.Ε.

Εκλέχτηκε τρεις τετρετίες πλειοψηφών δημοτικός σύμβουλος, διατέλεσε, μάλιστα, και δήμαρχος της Θεσσαλονίκης, για ένα τρίμηνο, αλλά η ανεξαρτησία της γνώμης του (ως Μακεδόνα, ποντιακής καταγωγής) και ο φθόνος κομματικών στελεχών, τον ανάγκασαν να αποσυρθεί, τελικά.

Διακρίθηκε ως ιστορικός, που εισήγαγε στην Ελλάδα νέα αντιληψί-

θεωρήσεως και ερμηνείας των ιστορικών και των κοινωνιοοικονομικών φαινομένων και γεγονότων - δεδομένων, με βάση, κυρίως, τη μαρξιστική μέθοδο, χωρίς, όμως, στενές παρωπίδες, γι' αυτό χρησιμοποιήσε και τις απόψεις (όπως και τα ιστοριοδοξικά στοιχεία) και των αστών ιστορικών (όπως π.χ., και δικές μου μελέτες, δημοσιευμένες στο επιστημονικό περιοδικό "Μακεδονικά", της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, αν και δεν γνωριζόμασταν από κοινά).

Εγραψε, μεταξύ των άλλων, καινοτόμες και ρηξικέλευστες, πρωτότυπες μελέτες για την κοινωνικοοικονομική ιστορία της Θεσσαλονίκης, της Μακεδονίας και της Ελλάδας γενικότερα, όπως και του εργατικού κινήματος, που ανοίξαν νέους ορίζοντες στην Επιστήμη, γι' αυτό και βρίσκονται, νομίζω, στην 7η έκδοσή τους (προσωπικά έχω τις δύο, πρώτες, εκδόσεις), ενώ εκτιμήθηκε πολύ η συνεισφορά του τούτου, τόσο στη χώρα μας, όσο και στο Εξωτερικό, όπως διαπιστώσα, τόσο από τα ευμενή βιβλιοκριτικά σημειώματα για αυτές, όσο και από τη συνεχή αναφορά τους στις βιβλιογραφικές υποσημειώσεις ή σημειώσεις άλλων συγγραφέων.

Ο Κωστής Μοσκόφ υπήρξε και ποιητής, καθώς, η ψυχή του ήταν "φλεγόμενη" αλλά και διαρκώς "καισμένη βάθος", για να χρησιμοποιήσω (παραλληλαγμένη) έκφραση της Αγίας Γραφής, προκειμένου να θυμίσω και τη "δίοδο" του από το νεοχριστιανικό - νεορθόδοξο πνευματικό κίνημα, με τον συμφαιτητή του Κ. Ζουράρι κ.α.

Ο έρωτας, η ιστορία, η ζωή και ο θάνατος ήταν τα συνηθισμένα θέματά του και τούτο ήταν επόμενο, αφού είχε μια φλογερή ιδιοσυγκρασία. Σκόρπιζε παντού αγάπη, αλλά υπέφερε και τούτο από έλλειψη της απαιτούμενης ολικής ανταποκρίσεως, όπως όλα τα άτομα, που, για να γεμίσουν τις ψυχικές και πνευματικές ευφορίες τους, αγαλλιάσεώς τους και της προσωπικής ασφάλειάς τους, πάσχουν από την επικίνδυνη και ψυχοφθόρα ουσία που απαιτούν (ή και να... επαπατούν!) την αγάπη από το σύνολο των συνανθρώπων τους. Και έτσι, έχουν πάντοτε ανεκλήρητα έλλειμμα γαλήνης και υποφέρουν από μοναχιά...

Γράφει ο Γιώργος Χ. Χιονίδης

Γι' αυτό, ο Κωστής Μοσκόφ, στα 49 χρόνια του, "αυτοεξορίστηκε" στην Αίγυπτο, προκειμένου να επαναδυναμώσει τον Ελληνικόν Πολιτισμό στην "καθ' ημάς Ανατολήν" (για να χρησιμοποιήσω την προσφιλή του έκφραση, όπως την άκουσα επανειλημμένα στις τηλεφωνικά δοθείσες συνεντεύξεις του στον ραδιοφωνικόν σταθμό 958 της ΕΡΤ 3 (συνήθως με την πιστή, "κολλητή", φίλη του κ. Βάνα Χαραλαμπίδου, τον κ. Λεκασό κ.α.) ή στις πάμπολλες, που δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας ή σε περιοδικά).

Ευτυχώς, ο ενθουσιασμός του βρήκε ανταπόκριση στην ψυχώμενη και "λεβέντισσα" Μελίνα Μερκούρη, υπουργού του Πολιτισμού, όπως και σε ελάχιστους, δυστυχώς, ιδιώτες, διότι, κατά τα άλλα, το ελληνικό Κράτος, "πέρα βρέχει", όπως συμβαίνει πάντοτε, γι' αυτό και ο υπουργός κ. Γ. Παπαχρήστος, στη νεκρώσιμη ομιλία του, ζήτησε συγγνώμη (!!!), πολύ καθυστερημένα και άχρηστα, πλέον, διότι, "δεν τον βοηθούσαν" όσο έπρεπε...

Ο Κωστής Μοσκόφ, κατόρθωσε να δημιουργήσει το Μουσείο Κ. Καβάφη (στην Αλεξάνδρεια), να μεταφραστούν τα ποιήματά του στην αραβική γλώσσα, να διοργανώσει παγκόσμια Συνέδρια για τούτον, για τον Ελληνισμό και τη σχέση του με τον Αιγυπτιακόν Πολιτισμό, για τις Αλεξάνδρειες "ανά τον κόσμο", για τον Μ. Αλέξανδρο κ.α.

Επίσης, κατέβαλε προσπάθεια για την ίδρυση Μουσείου του άλλου μεγάλου Έλληνα συγγραφέα της Αιγύπτου, του Στρατή Τσίρκα, του "Καβάφη" της πεζογραφίας μας, θα έλεγα...

Επίσης, πρέπει να τονίσω, ότι ο Κ. Μοσκόφ κατόρθωσε να αντιποθετήσει με πρωτοφανή γενναιότητα τη συνεχή παρουσία του θανάτου, αφού τον συνόδευε από κοντά στη διάρκεια 3 δεκαετιών. Και έλεγε - έγραφε, ότι ήταν ευχάριστος, παρά τούτα, από τη ζωή του, συνολικά, διότι ο διαρκής κίνδυνος του θανάτου, τον έκανε να αποδεχθεί την παραίτηση του καθηγητή του Ιστορ. τότε, Γυμνασίου Νίκου Παπακατζί (του γνωστού, μοναδικού μεταφραστή στη νεοελληνική, του περιηγητή Παυσανίου, να ασχολείται, μονάχα,

με σοβαρά και αιώνια αξία έργα, που παραμένουν και όταν ο συγκεκριμένος άνθρωπος πεθαίνει (όπως δηλαδή, είχε επισημάνει προηγουμένως και ο Ιω. Καποδίστριας), χωρίς να παύσει να απολαμβάνει και τη ζωή και να ερωτεύεται τα πάντα, γι' αυτό και θεωρείται ο καθιερώσεως τον χαρακτηρισμό "ερωτική" πόλη για τη Θεσσαλονίκη, αναπτύσσοντας την αποψη του σε κείμενά του ή και προφορικά στις περιφημες κρασο - ουζο κατανύξεις στην αγορά Μοδιάνο κ.α. της μακεδονικής πρωτεύουσας ή σε πολυήμερα συμπόσια στη βίλλα του, στον Πλαταμώνα, όπου και "νοսχάζει" πια, κοντά στον άνθρωπο του λαού, που τον ήλτρευαν ή και τον... ήλτρεύουν, ακόμα, γιατί είχε την απληρότητα - καταδεκτικότητα - την αγνότητα - παιδικότητα του πραγματικού σοφού...

Αυτόν τον σπουδαίο άνθρωπο, του Ερωτά και της Ιστορίας, της Αυτοδιοικήσεως, του Νεοελληνισμού, τον νέο Διγενή, που ταλαιπωρήθη-

...και νικήθηκε μεν από τον θάνατο, αλλά αφού, προηγουμένως, τον νίκησε και τον ταλαιπώρησε και τούτος για 30 χρόνια, με τη δυνατότητα της ψυχής και το κάρπισμα του πολύτερονου μυαλού του, σας καλώ κύριοι συνάδελφοι, δημοτικοί σύμβουλοι, να τον τιμήσουμε, με 1 λεπτού σιγή και με την έκδοση σχετικού ψηφίσματος, διότι έτσι θα τιμηθούν όλες αυτές οι αξίες και θα αποδειχθεί η Βερόια μας και το Δ.Σ. της, ότι μπορεί να εξαρθεί, έστω για λίγο, πάνω από το μικρόκοσμο της καθημερινότητας και

της ψηφοθηρίας. Τιμώντας, λοιπόν, τη μνήμη του αξίου Κ. Μοσκόφ, θα τιμήσει την ίδια την πόλη μας, την Αυτοδιοίκηση, την ψυχή και το πνεύμα και τον Νεοελληνισμό...

Σ.Σ. Ο λόγος του κ. Γ. Χιονίδη δημοσιεύεται σήμερα στην εφημερίδα "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" ενώ η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Βεροίας έγινε δεκτή με κολλοκαυτικά σχόλια, δεδομένου ότι ο μοναδικός Δήμος, μετά τη Θεσσαλονίκη που τιμωρε έναν μεγάλο Έλληνα.

"Η Ρωμανία κι αν πέρασε ανθεί και φέρει κι άλλο..."

...Συνέχεια από την 1η σελ. ...είχτηκαν στον αγώνα για επιβίωση και τα καλύτερα. Τα Ποντιόπουλα, οι "αούτηδες", Ξυπόλυτα και νησικά μπήκαν στα σχολεία, ορίστησαν και πρόβαλαν οι πρώτοι Πόντιοι επιστήμονες. Εμείς οι φτωχοί μετανάστες, νοικοκυραίοι πια και επόχιοι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τους συλλόγους, την Ομοσπονδία και την οργανωμένη Ποντιακή Νεολογία μας στήνουμε τούτες τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και καλλιεργούμε τα ήθη και τα έθιμα, τους μύθους και τους θρύλους, τις ιδέες και τα σύμβολά μας.

γ' αυτούς που έρχονται. Τους ενωτικούς χορούς μας, ολόγιομα φεγγάρια, που οδηγούν τα βήματά των παλαιών, των νέων και των παιδιών μας, μέσα από το δοξασιμένο χτες σ' ένα λαμπρό σήμερα και σ' ένα λαμπρότερο αύριο.

Είμαστε εδώ, στο κέντρο της ενωμένης Ευρώπης και με ενόχτια που δεν επηρεάζονται από τη διαφωμία και την αντίθετη γνώμη, με τη συνεργασία που δεν επηρεάζεται από συμπάθειες και αντιπάθειες, με καλές προθέσεις, με ευθύνη και αξιοπρέπεια, γνωρίζουμε το χτες, δημιουργούμε το σήμερα και χτίζουμε το αύριο.

Και καλά τα καταφέρνουμε, γιατί μάθαμε να λειτουργούμε κάτω από το "ΕΜΕΙΣ" και το βαθύ νόημα των στίχων του Πόντιου λαϊκού ποιητή: "Η Ρωμανία κι αν πέρασε, ανθεί και φέρει κι άλλο".

Από την Εφημερίδα "Τα Νέα" 22 - 6 - 1998

Μαροδογία γι' αυτούς που έφυγαν κι ελλίδες

Λύσεις στα προβλήματα των επαναπατρισθέντων Ποντίων

Νομοθετική πρωτοβουλία που θα δώσει συνολικές λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πόντιοι πρόσφυγες, δεσμεύτηκε να υποβάλει στο επόμενο υπουργικό συμβούλιο ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Παπανδρέου, ο οποίος επισκέφθηκε χθες την Κομοτηνή.

Ειδικότερα ο κ. Παπανδρέου υπογράμμισε ότι θα προτείνει στο υπουργικό συμβούλιο τη θέσπιση νόμου, που σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία, θα διαμορφώνει και θα καθορίζει το πλαίσιο των παρεμβάσεων για την διευθέτηση σημαντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι παλινοστούντες ομογενείς, όπως το στεγαστικό, η ασχολήση και η ουσιαστική ένταξή τους στη τοπική κοινωνία.

Παράλληλα ανακοίνωσε θα εισηγηθεί αύξηση των κονδυλίων από το νέο προϋπολογισμό για το ίδρυμα Παλινοστούτων (ΕΙΥΑΠΟΕ), προκειμένου να συνεχιστεί ο πρόοδος η εφαρμογή του στεγαστικού προγράμματος που βρίσκεται σε εξέλιξη. Ο κ. Παπανδρέου πρόσθεσε ε-

πίσης, ότι το στεγαστικό πρόβλημα των Ποντίων αναμένεται να επιλυθεί μέσα στη προσεχή τετραετία, τόσο με σύναψη δανείου από το ΚΑΙΣΕ (Κοινωνική Αποκατάσταση Συμβουλίου της Ευρώπης), όσο και δια της χορήγησης χαμηλότοκων δανείων (αυτοστέγαση) στους παλινοστούντες.

Συμπλήρωσε ακόμη ότι τα πρώτα δάνεια για αυτοστέγαση θα δοθούν σύντομα σε 500 οικογένειες ποντίων, ενώ τόνισε πως θα υπάρξει για το σκοπό αυτό και ένα παράλληλο ολοκληρωμένο πρόγραμμα στεγαστικών παροχών από το ίδρυμα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Όσον αφορά το θέμα της ασχολήσεως, ο κ. Παπανδρέου υπογράμμισε πως αυτό θα επιλυθεί μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων στο Εθνικό Ισχύδιο για την Απασχόληση.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε και στο θέμα της περικοπής των ενδοκίων από το ΕΙΥΑΠΟΕ στα σπίτια που διαμένουν οι ομογενείς και το οποίο είχε προκαλέσει έντονες αντιδράσεις τον προηγούμενο μήνα στη θράκη. Ο κ. Παπανδρέου

είπε ότι δεν υπάρχει θέμα διακοπής του ενδοκίου, παρά μόνο σε "κραυγαλέες" περιπτώσεις, όπου κάποιοι ομογενείς εργάζονται π.χ. στο ΕΣΥ και παράλληλα το ενδοκίο τους καταβάλλεται από το ίδρυμα, διευκρίνισε επίσης ότι το Δ.Σ. του ιδρύματος μαζί με τους εκπροσώπους των συλλόγων ομογενών θα συζητήσουν τα κριτήρια και τις διαδικασίες για την υλοποίηση τέτοιων αποφάσεων.

Ο κ. Παπανδρέου χαρακτήρισε ως χρονιά νοικοκυρέματος, τη χρονιά που πέρασε για το ίδρυμα Παλινοστούτων και το νέο του διοικητικό Συμβούλιο, ενώ καίριτος τη δημιουργία Συντονιστικού Οργάνου για την επίλυση των προβλημάτων των ομογενών στη περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης. Όπως σημείωσε, το όργανο αυτό, που έγινε με πρωτοβουλία του γγ της ΑΜ - Θ Σταύρου Κομνηνή, θα ελέγχει, θα εποπτεύει και θα εφαρμόζει πρωτοβουλίες, που έχουν σχέση με την εκτέλεση προγραμμάτων για τους ομογενείς.

Προηγουμένως ο κ. Παπανδρέου προέδρευε Συνέλευση στην 4η σελ.

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΗΕ

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε το επιστημονικό Συνέδριο που διοργανώθηκε στην Ν. ΥΟΡΚΗ από το Συμβούλιο Αποδήμου Ελληνισμού την παν - ποντιακή Ομοσπονδία ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑ και την ΠΟΠΣ από τις 6 έως τις 8 Ιουνίου 1998 με θέμα "τουρκικές κυβερνήσεις και εθνικές εκκαθαρίσεις 1914 - 1923"

Ως εισηγητές στο Συνέδριο συμμετείχαν οι διακεκριμένοι επιστήμονες Ποδυχρόνης Ενεπεκίδης, Ανθεμίδης Αχιλλέας, Βλάσης Αγτζίδης, Βενιαμίν Καραστάνογλου, Χάρης Τσιρκινίδης και Ευη Κουσιδού.

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου οι επιστήμονες με τις εισηγήσεις τους τεκμηρίωσαν τόσο ιστορικά όσο και νομικά με βάση τις αρχές του διεθνούς δικαίου το έγκλημα της Γενοκτονίας του ποντιακού Ελληνισμού.

Την Δευτέρα 8 Ιουνίου κατατέθηκε στην Υπατη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ υπόμνημα 100 σελίδων μαζί με ντοκουμέντα από αρχειακές πηγές (Βιέννης, Αυστρίας, Γερμανίας, Γαλλίας, Αμερικής καθώς και η Μαύρη Βίβλος που εκδόθηκε στην Τραπεζούντα το 1922).

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου μεγάλη επιτυχία σημείωσαν και οι παράλληλες εκδηλώσεις την επιμέλεια των οποίων είχε ο Κώστας Καραπαναγιωτίδης.

Στην αποστολή συμμετείχαν οι Καστανίδης Χάρης βουλευτής ΠΑΣΟΚ, Παπαδόπουλος Στάυρος ΝΔ, Αποστόλου Ευαγγέλης ΣΥΝ, Σμπιλιδής Γιώργος ΠΟΛ. ΑΝ., Τανιμανίδης Στέφανος πρόεδρος ΠΟΠΣ, Θρασύβουλος Λαζαρίδης Δήμαρχος Καθαμαριάς Ο κ. Αλεξανδρίδης Μιχάλης Διευθυντής ΕΡΤ 3 οι Δημοσιογράφοι Διαμαντόπουλος Στέφανος, Τριανταφυλλίδης Αλέκος, Φράστανλης Γιώργος και πρόεδροι ποντιακών Συλλόγων από την Ελλάδα.

Την όλη οργάνωση του Συνεδρίου είχαν το ΣΑΕ η ΠΟΠΣ ο Σύλλογος της ΝΥ ΚΟΜΗΝΟΙ και η ΠΑΝ - ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑ. Οι κ. Κοτσαλίδης Κώστας και Χρυσομαλίδης Γιώργος με την βοήθεια της οργανωτικής επιτροπής τα πήγαν περίφημα και οι εργασίες του Συνεδρίου στέφθηκαν με επιτυχία.

Μετά από αυτή την ιστορική για τον Ελληνισμό επιτυχία η αποστο-

Διακρίνονται οι κ.κ. Καστανίδης - Καραπαναγιωτίδης - Λαζαρίδης - Τανιμανίδης - Τσιρκινίδης - Καρακαστανόγλου και εκπρόσωποι οργανώσεων.

λή επισκέφθηκε τον Αρχιεπίσκοπο Βορείου και Νοτίου Αμερικής κ.κ. Σπυρίδωνα προκειμένου να τον ενημερώσει εφ-

ασφαλίζοντας έτσι την αμερίστη συμπαράσταση του, αλλά και τη συμμετοχή του στην μόνιμη επιτροπή για την προώ-

θηση της διεθνοποίησης της Γενοκτονίας που συστάθηκε από το Συνέδριο και ιδρύει στην Νέα Υόρκη.

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΣ

Μοναστήρι Παναγίας Σουμελά

Κτισμένο στην καρδιά του Βερμίου μέσα στις οξείες πάνω από την κοινότητα της Καστανιάς, προβάλλει σαν ένα διάδημα βυζαντινό το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά.

Ολόκληρη πολιτεία, με ξενώνες, πλάτες, επισιτισμό, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, ασφαλιστικό δρόμο, βρύσες κ.λπ. πνιγμένα στο πράσινο.

Ενα περιβάλλον ειρηνικό, με έντονη τη σφραγίδα του Βυζαντινού παρελθόντος. Διακρίνει κανείς τον Βυζαντινό τρούλο και το κωνοστάσι, τις καμάρες των οικοδομημάτων με τους δικέφαλους, καθώς και την επιγραφή "Κοιμητήριον μέγαρον" στην προμετωπίδα του κεντρικού ξενώνα.

Συνεπείς στο ετήσιο "ραντεβού" τους οι πιστοί στις παραδόσεις Πόντιοι, καταφθάνουν στο μοναστήρι την παραμονή κάθε Δεκαπενταύγουστου για να προσκυνήσουν την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, έργο του Ευαγγελιστή Λουκά.

Ο κ. Γ. Χιονίδης στο βιβλίο του "Σύντομη ιστορία του Χριστιανισμού στην περιοχή της Βέροιας, αναφέρει:

"Το 1950 αποφασίστηκε από την Εύξεινο Λέσχη της Θεσσαλονίκης, να ξαναδημιουργηθεί το περίφημο μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά. Στην περιοχή, πως η λέξη Σουμελά είναι σύνθετη

και άκλητη, όπως και η σύνθετη λέξη επι - κεφαλής και προέρχεται από την έκφραση: Η Παναγία που βρίσκεται "Σου (=στον) Μελά". Επισής ότι δεν μπορούμε να λέμε Παναγία Σουμελά, γιατί στην Ποντιακή διάλεκτο η Παναγία λέγεται μόνο Παναγία).

Στις αρχές του 1951 η ιδέα αυτή άρχισε να εφαρμόζεται και έτσι τον Αύγουστο του ίδιου χρόνου έγινε η μεταφορά της εικόνας της Παναγίας, από το Βυζαντινό μουσείο της Αθήνας στον τόπο, όπου τώρα υπάρχει η εκκλησία, ο ξενώνας και οι άλλες εγκαταστάσεις του μοναστηριού.

Το πρώτο μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά κτίστηκε κοντά στην Τραπεζούντα το 386 μ. Χρ. από τους καλόγηρους Βαρνάβα και Σωφρόνιο και είχε πολλά προνόμια στους Βυζαντινούς χρόνους, αλλά και στα χρόνια της Τουρκοκρατίας ακόμα, μέχρι το 1924, οπότε αναγκάστηκαν οι Πόντιοι να το αφήσουν και το έκαψαν οι Τούρκοι.

Στα 1931 κατόρθωσαν, να πείσουν οι Πόντιοι τον Λευτέρη Βενιζέλο, να ζητήσει από τους Τούρκους την άδεια για την μεταφορά των κειμηλίων από τον Πόντο στην Ελλάδα, πράμα που και έγινε τον ίδιο χρόνο.

Ετσι μετά από λίγα χρόνια με την φροντίδα της Ε.Λ.Θεσ/νίκης, που Πρόεδρος της ήταν ο λογοτέχνης γιατρός κ. Φιλ. Κτενίδης με την συμπαράσταση του αξεχάστου Πόντιου γένη Λ. Ισωνίδη και άλλων των Πόντιων της Ελλάδας ξαναέγινε το μοναστήρι της Σουμελά και έγινε ο σύνδεσμος του παρελθόντος με το παρόν.

Πρώτος ηγούμενος του μοναστηριού, ήταν ο ιερομόναχος του Αγίου Ορους Παπα Πέτρος. Κάθε μέρα σχεδόν επισκέπτονται το μοναστήρι πολλοί, Πόντιοι ή όχι.

Στους ξενώνες της μονής φιλοξενούνται επίσης όλο το χρόνο πολλοί επισκέπτες που εκτός του προσκυνήματος, τους δίνεται η ευκαιρία να απολαύσουν την άγρια ομορφιά του βουνού και του δάσους.

Από την Εφημερίδα "Μακεδονική" (10 - 7 - 98)

"Η όμορφη, μαρτυρική, αθισμόνητη πατρίδα, ο Πόντος"

Αφιέρωμα στη μνήμη οδύνης, στη μνήμη γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού

Γράφει η Σοφία Πιστοφίδου - Τσόγκα

Συνέχεια από το προηγούμενο

Στα 1204 οι Σταυροφόροι της Δύσης κυριεύουν την Βασιλεύουσα Πόλη και μοιράζονται και νέμονται τα κομμάτια της Αυτοκρατορίας ως το 1261. Ο Πόντος απροσπέλαστος, με κλειστές τις δυτικές πύλες του, στα άπλητα λεφούσια της κατεστραμμένης Ευρώπης, στήνει την δική του ανεξάρτητη αυτοκρατορία των Κομνηνών. Και παραμένει στα ανατολικά σύνορα αμυντήριο και Ακρίται του Ελληνοχριστιανικού κόσμου, με τις φημισμένες πολιτείες του και τις εκκλησίες του και τα σχολεία του και τον πλούτο του και την πρωτεύουσα του, Τραπεζούνα, κόμημα και καμάρη της Ανατολής με στολίδι της την δική της Αγία Σοφία, εφ'όμοιη της Κωνσταντινούπολης.

Και τότε φάνηκαν οι Τούρκοι!

Πολεμοχαρείς και απολίτιστοι, άπληστοι και απαιτητικοί, ευσηθόθηκαν από τις προσωπικές φιλοδοξίες, την μικρόκαρδη πολιτική, τις έριδες, τις συνωμοσίες και τα ταπεινά κίνητρα των βυζαντινών ηγεμόνων, καθώς και από την προδοτική στάση της Χριστιανικής Δύσης, και στα 1453 κυριεύουν την Κωνσταντινούπολη. Και τότε ανέμιε ο θρόνος ο Πόντος, ασπίδα του Ελληνισμού κατά της μογγολικής λαίλαπας, ζωμένος από στεριά και θάλασσα. Αντέξε μέχρι το 1461. Τότε ο τελευταίος αυτοκράτορας, μάρτυρας Λαβίδ Κομνηνός με συνθήκη, στις 15 Αυγούστου 1461, παρέδωσε την Τραπεζούνα στον Μωάμεθ Β' για να γλιτώσει ο λαός από την σφαγή. Από τότε ο Πόντος ζει στην τουρκική κατοχή, υποταγμένος σ'έναν κατακτητή, μόνη ασχολία του οποίου είναι ο πόλεμος ο όλεθρος, η καταστροφή και το αιμοτοκύλισμα και συχνά μέσα στους αιώνες στην σκληρή επιδεικνύει τις "ικανότητες" του πάνω στους δυστυχείς "ραγιάδες" του. Συνεχείς και σκληροί διωγμοί, σφαγές, βίαιοι εξισλαμισμοί, παιδομάζωμα, δολοφονίες και ποικίλα κακούργηματα συνθέτουν τους αιώνες, μετά την Αλωση της Τραπεζούνας, για τον Ποντιακό και Μικρασιατικό Ελληνισμό, ο οποίος καταφέρει να επιβιώσει και πορεύτηκε, υπομένοντας και αγωνιζόμενος, την μαρτυρική του πορεία, πιστοί στην Ελληνική Παράδοση και την Χριστιανική Πίστη, φανερά όπου μπορούσε και κρυφά, μπροστά στον κίνδυνο, μέσα από τα δεινά αιώνων, σαν ακατάλυτος Διγενής.

Στα 1856 με τις μεταρρυθμίσεις του Χάτι Χουμγιούν (= σουλτανικό έγγραφο, που παρέχει θρησκευτικές και άλλες ελευθερίες στους υπηκόους, χωρίς διάκριση θρησκείας) αρχίζει και βελτιώνεται κάπως η κατάσταση και των Πο-

ντιών Ελλήνων και ξεκινά μια οικονομική προσπάθεια, η οποία σαν αποτέλεσμα έχει, στις αρχές του 1900, να περάσει το εμπόριο στα χέρια των Ελλήνων κατά ένα μέρος στους Αρμένιους, και να δώσει ελπίδες για καλύτερη της θέσης των υποδούλων.

Και τότε εμφανίστηκαν οι Νεότουρκοι!

Στα 1889 ιδρύθηκε το Νεοτουρκικό Κομιτάτο "Ενωση και Πρόοδος" με προοδευτικό, στην αρχή, προσωπείο και διακήρυξε περίτρανα, ότι "αναγνωρίζεται η ύπαρξη πολλών εθνικοτήτων στην οθωμανική αυτοκρατορία και προτείνεται η συγκρότηση της αυτοκρατορίας σε Ομοσπονδία Εθνών, με ίσα δικαιώματα".

Πόσες ελπίδες και ανακούφιση γέμισαν την ψυχή του Χριστιανικού και Ελληνικού κόσμου!

Στα 1908 οι Νεότουρκοι αρχίζουν επανάσταση από την Θεσσαλονίκη, με ηγέτες τους, Εμβέρ, Νιαζί, Ταλαάτ, και επικρατούν, οπότε και αποκαλύπτουν το πραγματικό τους πρόσωπο. Στόχος τους είναι να μετατραπεί η ποσειθενική οθωμανική αυτοκρατορία σε τουρκικό κράτος, με την εξόντωση και τον εκτουρκισμό των άλλων πληθυσμών της.

Στα 1909 ο Τούρκος πρωθυπουργός Σεφκέτ πασάς, σε συνάντηση του με τον Πατριάρχη Ιωακείμ Γ' απειλεί αυτοπροσώπως τον θρησκευτικό ηγέτη της μεγαλύτερης μειονότητας ".....θα σας κόψουμε τα κεφάλια, θα σας εξαφανίσουμε. Η εμείς θα επιζήσουμε ή εσείς....."

Στα 1911 πραγματοποιούν οι Νεότουρκοι το συνέδριο τους στην Θεσσαλονίκη και αποφασίζουν "Η Τουρκία πρέπει να γίνει μωαμεθανική χώρα.

Κάθε άλλη θρησκευτική προπαγάνδα πρέπει να καταπνίγεται.....Και ασαφώς, είναι οσκαθάρο ότι αυτό δεν θα μπορέσει να γίνει με την πειθώ και κατά συνέπεια θα πρέπει να προσφύγουμε στην ενοπή βία.....Οι εθνότητες είναι αμελητέες ποσότητες. Μπορούν να κρατήσουν την θρησκεία τους, αλλά όχι την γλώσσα τους. Η διάδοση της Τουρκικής γλώσσας είναι ένα από τα κυριότερα μέσα εξασφάλισης της μωαμεθανικής υπεροχής....."

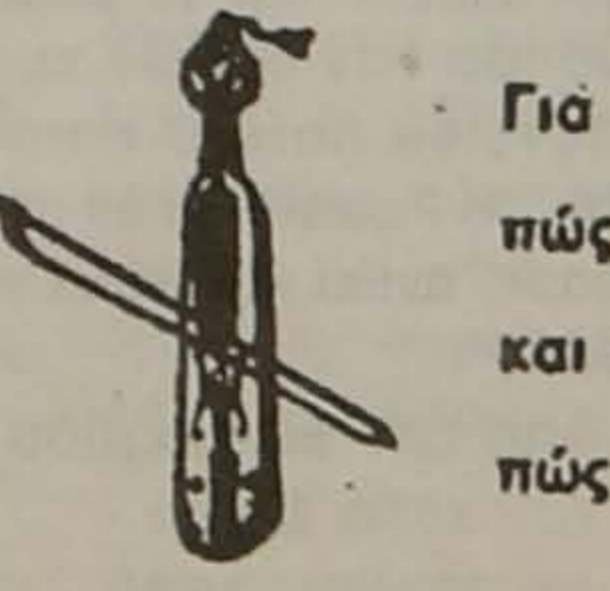
Η γερμανική πολιτική ενδιαφέρεται για την Ανατολή και έχει οικονομικά σχέδια για την περιοχή, που όμως βρίσκουν εμπόδιο μοναδικό, για διείσδυση οικονομική στο οθωμανικό κράτος, τους Έλληνες και Αρμένιους, στα χέρια των οποίων βρίσκεται ο έλεγχος της οικονομικής ζωής της χώρας. Ετσι παρακινούν τους Τούρκους να στραφούν εναντίον τους με κάθε μέσον. Και οι Νεότουρκοι αναλαμβάνουν να αφανίσουν την Χριστιανοσύνη, με πρόγραμμα, μεθοδικό και με σύστημα. Στέλνουν αντιπροσώπους σε όλη την επικράτεια, να ετοιμάσουν τον λαό τους για το μεγάλο έργο. "Επρεπε οι αγαθοί μουσουλμάνοι να καταλάβουν, επιτέλους, ότι ο μέγας Πορθητής έκανε το πολύ μεγάλο λάθος να μην κατασφάξει όλους τους Χριστιανούς, και αυτούς τον λάθος ήθελε να διορθωθεί με την βοήθεια του Αλλάχ και των πιστών του".

Η κατάκτηση αυτή γινόταν μουσική και ήταν καλοπρόσδεκτη από ένα μεγάλο μέρος του τουρκικού λαού. Οι Έλληνες δεν υποψιάζονται, παρά μόνον άρχισαν κάτι να καταλαβαίνουν, όταν ένα καινούργιο σύνθημα, παρόμοιο, ακούστηκε: Η Τουρκία για τους Τούρκους".

Λύσεις στα προβλήματα των επαναπατρισθέντων Ποντίων

Συνέχεια από την 3η σελ. Σε σε σύσκεψη του Διαπεριφερειακού Συντονισμού Οργάνου και ακολούθως συζήτησε με εκπροσώπους των Συλλόγων Ομογενών της Αν. Μακεδονίας και Θράκης. Στις συσκέψεις συμμετείχαν βουλευτές, νομάρχες, δήμαρχοι της Θράκης, το Δ.Σ. του ΕΙ-ΥΑΠΟΕ, εκπρόσωποι Ποντιακών Συλλόγων και

φορείς της περιοχής. Το απόγευμα ο κ. Παπανδρέου επισκέφθηκε τις Σάπες όπου διένειμε δέκα καταστήματα σε δικαιούχους ομογενείς. Στη συνέχεια, λίγο πριν ολοκληρωθεί την περιόδεία του Δήμου Σαπών που κατασκευάστηκε από τον ΟΣΚ και κόστισε 350 εκατομμύρια δραχμές.

Για πείρε λύρα μ' έμορφο πώς εγροϊκάς ατ' όλια, και το λαλόπος το γλυκόν, πώς παίρ λαρών τα πόνε;